

Služkou nebo družkou: Austrokatolicismus jako model katolického státu nebo státního katolicismu?

Předkládaná práce je primárně z oboru právních dějin, vzhledem k tématu však zasahuje i do jiných právních odvětví, zejména práva konfesního. Tímto tématem je vztah státu a katolické církve v Habsburské monarchii (včetně období Rakouského císařství a Předlitavska). Tedy vztah který se někdy nazývá pojmem austrokatolicismus. Autorovým cílem je právě tento pojem charakterizovat.

Za tímto účelem je nejprve charakterizován konfesněprávní model Habsburské monarchie, stejně jako dynastický vztah Habsburků ke katolické církvi a v kontextu toho i institut *Ius exclusivae*. Následně práce přechází v historický výklad proměn vzájemných vztahů mezi státem a církví. Počíná se 18. stoletím (s drobným exkursem do hlubší minulosti), kterážto část je věnována situaci, kdy byla církev ovládána osvícenským státem, které se říká josefinismus. Autor se snaží pochopit jeho kořeny a zasadit ho do širšího dobového kontextu osvícenství. Především však popisuje metody, které josefinismus vůči církvi uplatňoval.

Výklad pokračuje do 19. století, na jehož začátku panoval ve vztazích státu a církve rovněž josefinismus, byť prošel určitými změnami. Práce se nevyhýbá ani popisu dobových myšlenkových hnutí, která působila proti josefinismu, jako bylo liberální katolictví a ultramontanismus.

Přelom představují léta 1848-1850, kdy v následku revoluce a změně na trůnu došlo k uvolnění státního tlaku na církev. Ta najednou začal být brána jako (do jisté míry) rovnocenný partner státu. Účelem této změny mělo být posílení panovnické moci a zabránění dalším revolucím. Vyústěním těchto změn je uzavření konkordátu v roce 1855, který je v práci podrobně analyzován, stejně jako na něj navazující předpisy.

Výklad pokračuje dalšími změnami, které se odehrály v liberálním období (cca 1860-1879), kdy vlády německých liberálů skoncovaly s konkordátem a nastolily opět nové poměry ve vztazích mezi církví a státem, jež se metodami částečně vrací k josefinismu, které zůstaly až do konce monarchie. Tyto nové poměry však byly pouze jakýmsi kompromisem, který neuspokojoval ani jednu stranu. Poslední kapitoly se tak věnují specifickým aspektům tohoto období, jako například finančnímu zajištění katolické církve nebo boji o školu.

Klíčová slova: katolická církev – austrokatolicismus – katolický stát – státní katolicismus - Habsburkové